Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U003447

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 14-08-2025

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Закаблуковська Ольга Олександрівна
2. Olha O. Zakablukovska

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCHID ID: 0000-0002-8553-2086

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 053

Назва наукової спеціальності: Психологія

Галузь / галузі знань: соціальні та поведінкові науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Психологія

Дата захисту: 15-08-2025

Спеціальність за освітою: Фізика. Консультативна психологія.

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Сектор науки: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 10204

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 15.31.31

Тема дисертації:

1. Психологічні особливості розвитку мисленнєвих операцій молодших школярів на інтегрованих заняттях в закладах позашкільної освіти

2. Psychological peculiarities of the development of junior schoolchildren's thinking operations in integrated classes in extracurricular education institutions

Реферат:

1. Дисертація присвячена теоретико-емпіричному дослідженню особливостей розвитку мисленнєвих операцій учнів молодшого шкільного віку на інтегрованих заняттях в закладах позашкільної освіти. Мисленнєві операції є фундаментальною складовою пізнавальної діяльності людини. У процесі онтогенетичного розвитку вони виступають базовими механізмами, що забезпечують формування вмінь аналізувати, синтезувати, порівнювати, узагальнювати, абстрагувати та конкретизувати знання. У контексті

розвитку дитини молодшого шкільного віку саме ці операції відіграють вирішальну роль у становленні не лише навчальної компетентності, але й особистісної зрілості. Успішне засвоєння навчального матеріалу залежить від здатності учнів розуміти досліджувані об'єкти та явища, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, виявляти закономірності та критично осмислювати інформацію. Це можливо лише за умов активного функціонування операцій мислення. У такому випадку, когнітивна діяльність молодшого школяра стає структурованою, осмисленою та продуктивною. Перший розділ дисертаційного дослідження присвячений ґрунтовному теоретичному аналізу наукової літератури з проблеми розвитку мислення загалом та мисленнєвих операцій зокрема. У ньому охоплено основні теоретико-методологічні підходи до розуміння сутності мислення як психологічного феномену та структурних елементів, що забезпечують його функціонування. У межах розділу розкрито різноманітні теоретичні погляди на природу мисленнєвих операцій, як основних механізмів переробки інформації. Особливу увагу приділено таким поняттям, як: мислення, мисленнєві операції, аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, абстрагування, конкретизація. Зазначено, що молодший шкільний вік є сенситивним періодом, упродовж якого закладаються основи світогляду, ціннісних орієнтацій, моделей поведінки та взаємодії з соціальним середовищем. Саме у цей період мислення починає активно впливати на особистісну сферу, зокрема на розвиток таких якостей як відповідальність, самостійність, здатність до самоаналізу та рефлексії. Обґрунтовано, що результати однієї мисленнєві операції виступають основою для запуску наступної операції, створюючи своєрідний когнітивний цикл, в якому кожна наступна операція збагачується й вдосконалюється на основі попередньої. Тобто, мисленнєвий процес молодшого школяра розгортається не як ізольовані дії, а як взаємопов'язана система, де кожен крок виконує подвійну функцію: завершення попереднього і підготовку до наступного мисленнєвого процесу. У дослідженні зазначено, що окрім закладів загальної середньої освіти, які функціонують відповідно до державної навчальної програми, важливе місце в освітньому процесі посідають також заклади позашкільної освіти. Вони виконують важливу роль у гармонійному та всебічному розвитку молодших школярів, сприяючи поглибленню знань та формуванню ключових компетентностей. Представлено інтегровані заняття у закладах позашкільної освіти як розширена платформа розвитку мисленнєвих операцій молодших школярів. Розроблено авторську модель розвитку мисленнєвих операцій молодших школярів у закладах позашкільної освіти. Модель ґрунтується на когнітивному підході та передбачає, що розвиток мисленнєвих операцій молодших школярів відбувається у процесі інтегрованого навчання. Цей розвиток характеризується динамічними змінами у взаємодії таких когнітивних компонентів, як сенсомоторний, мнемічний, мисленнєвий, мовленнєвий та імажінативний. Інтегровані заняття сприяють активізації пізнавальних процесів та забезпечують ефективність засвоєння знань та їх застосування в різних ситуаціях. У другому розділі представлено результати емпіричного дослідження рівнів розвитку мисленнєввих операцій учнів молодшого шкільного віку на основі кількісного та якісного аналізу емпіричних даних. У ході констатувального експерименту обґрунтовано критерії (розділення об'єктів і явищ на частини та структурні елементи; об'єднання розрізнених частин у єдину, цілісну систему; встановлення подібностей та відмінностей між об'єктами та явищами; виділення спільних властивостей об'єктів та явищ, які є основою для узагальнення; виділення загальних рис і властивостей об'єктів і явищ та абстрагування від несуттєвих деталей; перехід від загального до конкретного уявлення про об'єкт чи явище), рівні (високий, середній, низький) та показники розвитку мисленнєвих операцій молодших школярів. У процесі емпіричного дослідження підтверджено взаємозв'язок між мисленнєвими операціями, що виявляється у їхній взаємозалежності. Зокрема, результати кореляційного аналізу Пірсона підтвердили, що розвиток однієї мисленнєвої операції створює умови для формування інших. У межах емпіричного дослідження представлено результати анкетування педагогів, які проводились з метою з'ясування їхньої думки щодо доцільності та ефективності впровадження інтегрованих занять у практику роботи з молодшими школярами.

2. The dissertation is devoted to the theoretical and empirical study of the peculiarities of the development of primary school students' thinking operations in integrated classes in extracurricular education institutions. Thinking operations are a fundamental component of human cognitive activity. In the process of ontogenetic development, they are the basic mechanisms that ensure the formation of skills to analyse, synthesise, compare,

generalise, abstract and specify knowledge. In the context of primary school children's development, these operations play a crucial role in the formation of not only learning competence but also personal maturity. Successful learning of educational material depends on the ability of students to understand the objects and phenomena under study, establish cause-and-effect relationships, identify patterns and critically comprehend information. This is possible only if the thinking operations are actively functioning. In this case, the cognitive activity of primary school students becomes structured, meaningful and productive. The first chapter of the dissertation is devoted to a thorough theoretical analysis of the scientific literature on the development of thinking in general and thinking operations in particular. It covers the main theoretical and methodological approaches to understanding the essence of thinking as a psychological phenomenon and the structural elements that ensure its functioning. The chapter reveals various theoretical views on the nature of mental operations as the main mechanisms of information processing. Particular attention is paid to such concepts as: thinking, mental operations, analysis, synthesis, comparison, generalisation, abstraction, concretisation. It is noted that primary school age is a sensitive period during which the foundations of worldview, value orientations, behavioural patterns and interaction with the social environment are laid. It is during this period that thinking begins to actively influence the personal sphere, in particular, the development of such qualities as responsibility, independence, the ability to self-analysis and reflection. It is substantiated that the results of one thought operation serve as the basis for launching the next operation, creating a kind of cognitive cycle in which each subsequent operation is enriched and improved on the basis of the previous one. That is, the primary school student's thought process unfolds not as isolated actions, but as an interconnected system, where each step performs a double function: completion of the previous one and preparation for the next thought process. The study notes that in addition to general secondary education institutions that operate in accordance with the state curriculum, extracurricular education institutions also play an important role in the educational process. They play an important role in the harmonious and comprehensive development of junior schoolchildren, contributing to the deepening of knowledge and the formation of key competencies. The article presents integrated classes in extracurricular educational institutions as an expanded platform for the development of junior schoolchildren's thinking operations. The author's own model of the development of junior schoolchildren's thinking operations in extracurricular educational institutions is developed. The model is based on the cognitive approach and assumes that the development of primary schoolchildren's thinking operations takes place in the process of integrated learning. This development is characterised by dynamic changes in the interaction of such cognitive components as sensorimotor, mnemonic, thinking, speech and imaginative. Integrated classes help to activate cognitive processes and ensure the effectiveness of knowledge acquisition and its application in different situations. The second section presents the results of an empirical study of the levels of development of primary school pupils' thinking operations based on quantitative and qualitative analysis of empirical data. In the course of the ascertaining experiment, the following criteria were substantiated (division of objects and phenomena into parts and structural elements; combining disparate parts into a single, integral system; establishing similarities and differences between objects and phenomena; highlighting common properties of objects and phenomena that are the basis for generalisation; identification of common features and properties of objects and phenomena and abstraction from unimportant details; transition from a general to a specific idea of an object or phenomenon), levels (high, medium, low) and indicators of the development of primary school students' thinking operations.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- 1. Лупійко Л., Закаблуковська О. (2022) Теоретичний аналіз розвитку мисленнєвих операцій молодших школярів. Науковий часопис УДУ імені Михайла Драгоманова. Серія 12. Психологічні науки DOI https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series12.2022.19(64).02
- 2. Закаблуковська О. (2024) Дослідження мисленнєвих операцій (аналізу, синтезу, порівняння) молодших школярів у закладах позашкільної освіти. Габітус. Серії: Психологія. Вікова та педагогічна психологія. Випуск № 63. С. 87-92. DOI https://doi.org/10.32782/2663- 5208.2024.63.14
- 3. Закаблуковська О. (2025) Дослідження мисленнєвих операцій (узагальнення, абстрагування, конкретизації) молодших школярів у закладах позашкільної освіти. Габітус. Серії: Психологія. Вікова та педагогічна психологія. Випуск № 67. С. 47-53. DOI https://doi.org/10.32782/2663-5208. 2024.67.5
- 4. Закаблуковська О. (2025) Організаційно-психологічні засади розвитку мисленнєвих операцій молодших школярів в контексті інтегрованого навчання закладів позашкільної освіти Журнал «Перспективи та інновації науки» (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина») No 2(48) 2025. С. 1415-1424 DOI https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-2(48)-1415-1424
- 1. Закаблуковська О. (2021) Особливості розвитку мислення молодших школярів II international multidisciplinary scientific and theoretical conference «formation of innovative potential of world science». (с. 79-81). Ізраїль. https://doi.org/10.36074/scientia-26.11.2021
- 2. Закаблуковська О., & Лупійко Л. (2021) Засоби розвитку мислення молодших школярів Modern aspects of modernization of science: status, problems, development trends. (с. 167-171). Фінляндія
- 3. Закаблуковська О., & Лупійко Л. (2022) Гра як інструмент розкриття навчально-дослідницького потенціалу учнів молодшого шкільного віку на інтегрованих заняттях в закладах позашкільної освіти III Correspondence international scientific and practical conference an integrated approach to science modernization: methods, models and multidisciplinarity. (с. 606-609). Відень. https://doi.org/10.36074/grail-of-science.29.04.2022
- 4. Закаблуковська О. (2022) Дистанційна освіта молодших школярів в особливих умовах Звітно-наукова конференція"Освіта і наука-2022". (с. 66-70). Київ.
- 5. Закаблуковська О., & Лупійко Л. (2023) Розвиток творчого мислення як запорука формування сучасної особистості. International scientific journal «Grail of Science» №25. (с. 420-42). Відень. https://doi.org/10.36074/grail-of-science.17.03.2023.073
- 6. Закаблуковська О. (2023) III Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми адаптаційного потенціалу особистості в сучасних умовах життєстійкості». Вінниця.
- 7. Закаблуковська О., & Лупійко Л., & Ніколаєв Л. (2023) ТРВЗ-технологія як засіб формування творчого мислення учнів початкової школи Звітно-наукова конференція "Освіта і наука-2022"; «Перспективи розвитку сучасної психології»: конференція на крилах теорії і практики які наближають нашу перемогу. (с. 74-80). Переяслав.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Лупійко Людмила Василівна

2. Lyudmila V. Lupiiko

Кваліфікація: к. психол. н., доцент, 19.00.07

Ідентифікатор ORCHID ID: 0000-0002-2060-6136

Додаткова інформація: https://www.webofscience.com/wos/author/record/IAQ-6707-2023; https://scholar.google.com/citations?user=QwgN2MUAAAAJ&hl=ru

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Столяренко Ольга Борисівна

2. Olga B. Stolyarenko

Кваліфікація: к. психол. н., доцент, 19.00.07

Ідентифікатор ORCHID ID: 0000-0002-0479-574X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Кам’янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Код за ЄДРПОУ: 02125616

Місцезнаходження: вул. Огієнка, буд. 61, Кам'янець-Подільський, Кам'янець-Подільський р-н., 32300, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Яновська Тамара Анатоліївна

2. Tamara A. Yanovska

Кваліфікація: к. психол. н., 19.00.07

Ідентифікатор ORCHID ID: 0000-0002-7144-689X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Код за ЄДРПОУ: 31035253

Місцезнаходження: вул. Остроградського, буд. 2, Полтава, Полтавський р-н., 36003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Вінс Вікторія Анатоліївна
2. Viktoria A. Vins

Кваліфікація: к. психол. н., доц., 19.00.07

Ідентифікатор ORCHID ID: 0000-0002-7285-7711

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Університет Григорія Сковороди в Переяславі

Код за ЄДРПОУ: 04543387

Місцезнаходження: вул. Сухомлинського, буд. 30, Переяслав, Переяслав-Хмельницький р-н., 08401, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Митник Олександр Якович
2. Oleksandr Y. Mytnyk

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.04

Ідентифікатор ORCHID ID: 0000-0002-0450-9838

Додаткова інформація: https://scholar.google.co.th/citations?hl=en&user=eDnxAdMAAAAJ

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Матвієнко Олена Валеріївна
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Матвієнко Олена Валеріївна
Відповідальний за підготовку облікових документів	Кліваденко Наталія Іванівна
Реєстратор	УкрІНТЕІ
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна